

Relaties

Een goede basis voor vriendschappelijke en romantische relaties

In het kader van de Academische Werkplaats Autisme Samen Doen! werkte de werkgroep Relaties aan het in kaart brengen hoe jongeren ondersteuning wensen en ontvangen bij het opbouwen van vriendschappelijke en romantische relaties.

Doelstelling

Sociale relaties, zowel romantische als vriendschappelijke, zijn een essentiële levensbehoefte. Zonder vriendschappen ontwikkel je niet de vaardigheden en het netwerk die noodzakelijk zijn om je staande te houden in de maatschappij.

De werkgroep richtte zich oorspronkelijk op seksualiteitsontwikkeling bij pubers. Gaandeweg het project werd duidelijk dat voor de ontwikkeling van seksualiteit de ontwikkeling van algemenere relationele vaardigheden een belangrijke grondvoorwaarde is. Daarom werd er ook een project toegevoegd gericht op de ontwikkeling en toetsing van een interventie gericht op vaardigheden voor het maken van vrienden en behouden van vriendschappen.

Ook besloot de werkgroep, mede dankzij de input van ervaringsdeskundigen, de focus te verbreden naar (jong)-volwassenen met autisme. De ontwikkeling van mensen met autisme loopt niet altijd gelijk op met die van mensen zonder autisme. Soms zijn mensen met autisme pas in de volwassenheid cognitief, emotioneel en sociaal klaar voor deze thema's.

De werkgroep heeft haar doelstelling gerealiseerd in vijf deelprojecten (taken).

Taak 1: Autismevriendelijkheidsmeter

De werkgroep ontwikkelde een autismevriendelijkheidsmeter aan de hand waarvan nagegaan kan worden in hoeverre lesmateriaal m.b.t. relationele en seksuele vorming geschikt is voor de leerstijl en behoeften van deze doelgroep.

Taak 2: Overzicht autismevriendelijkheid van bestaand lesmateriaal

Er werd een inventarisatie van bestaand lesmateriaal gedaan en vervolgens werd dit materiaal beoordeeld aan de hand van de autismevriendelijkheidsmeter.

Taak 3: Studie

Er werd een studie uitgevoerd en gepubliceerd met aanvullende verdiepende informatie over de seksualiteitsontwikkeling van jongeren met autisme en vergelijking met leeftijdsgenoten:

L.P. Dekker, E.J.M. van der Vegt (et al) (2017). Psychosexual Functioning of Cognitively-able Adolescents with Autism Spectrum Disorder Compared to Typically Developing Peers: The Development and Testing of the Teen Transition Inventory- a Self- and Parent Report Questionnaire on Psychosexual Functioning. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 2017; 47(6): 1716-1738

Samen Doen! - Een academische werkplaats autisme ter bevordering van de samenlevingsparticipatie van mensen met autisme door intersectorale samenwerking in de begeleiding tijdens cruciale transitie's in de levensloop. Voor autisme zijn er twee academische werkplaatsen actief. Samen Doen en Reach-Aut

Taak 4: Lesmateriaal dat gebruikt kan worden in een klas met een of meer jongeren met ASS

Uit de inventarisatie van taak 2 kwam naar voren dat – mits op de juiste manier aangeboden – het bestaande programma Lang Leve de Liefde goed gebruikt kan worden in klassen met een of meer jongeren met autisme. Er werd een pilot gedaan in het speciaal onderwijs.

Daarnaast is er binnen de werkgroep op basis van de evidence-based individuele interventie Ik Puber een groepsgewijs lesaanbod ontwikkeld speciaal voor jongeren met ASS onder de naam ROAD.

Ook heeft de werkgroep gewerkt aan de vertaling en culturele aanpassing van PEERS, een evidence-based programma voor relationele vaardigheden dat reeds in diverse landen effectief is bevonden voor het vergroten van sociale vaardigheden en het aantal sociale contacten bij jongeren met autisme.

Taak 5: voorlichtingsmateriaal docenten

Bijscholing voor docenten die over dit thema lesgeven is zinvol omdat het niet alleen kennis, maar juist ook een passende attitude en specifieke vaardigheden vergt, om deze doelgroep goed les te geven in sociale vaardigheden. Er is een format voor een scholingsmiddag ontwikkeld, en een eerste studiemiddag heeft plaatsgevonden. Autisme TV maakte er een item over (te zien via YouTube).

Aanbevelingen

Om handelingsverlegenheid bij docenten in het voortgezet onderwijs die seksuele vorming geven aan jongeren met autisme te verkleinen, is het volgen van bij- en nascholing aan te raden. In deze scholing moet vooral aandacht besteed worden aan attitude en specifieke vaardigheden voor het lesgeven aan deze doelgroep.

Het is belangrijk om onderwijs- en zorgproducten op het gebied van relationele vaardigheden tijdig aan te

bieden. Juist door jongeren met autisme tijdig te equiperen met kennis en te begeleiden in het opdoen van positieve ervaringen doen zij tijdig vaardigheden en relaties op waarmee de weg wordt geplaveid naar een gezond sociaal vangnet dat hen duurzaam in staat brengt en houdt om deel te nemen aan bijvoorbeeld het arbeidsproces en bredere maatschappelijke participatie

Een uitgebreid overzicht van de resultaten van de werkgroep is te vinden op:

www.autisme-samendoen.nl/resultaten

Vervolg

PEERS en ROAD zijn middels train-de-trainers geïmplementeerd in diverse GGZ en onderwijsorganisaties. De train-de-trainers worden aangeboden door het Yulius Autisme Expertisecentrum en RINO. Ook meer laagdrempelig aanbod voor ouders via de cliëntenvereniging NVA (OuderPower) verwijst naar meer specialistisch aanbod indien nodig.

Deelnemers aan de werkgroep

Kirstin Greaves Lord, Yulius en Erasmus MC, hoofd wetenschappelijk onderzoek autisme

Jeroen Dewinter, GGZ Eindhoven + Tranzo Tilburg University, klinisch psycholoog/senior onderzoeker

Gabrine Jagersma, Yulius en Erasmus MC, junior onderzoeker, GZ Psycholoog i.o.

Heleen van der Stege, Hogeschool Rotterdam, docent / onderzoeker

Marc Beek, ervaringsdeskundige

Liselot Wolters, onderzoeker en ervaringsdeskundige

Sanna Maris, Rutgers

Jaqueline Visser, 's Heerenloo

Sandra van der Meijden, De Bascule/Visio

Ivan Henczyk, AutiRose,

ervaringsdeskundige

Kirsten Visser, Yulius / Lucertis,

promovenda, GZ-psycholoog

Klankbordgroep: Willy van Berlo, Liesbeth Palit, Annelies Spek, Linda Dekker, Willemijn Veenboer, Paul Blankert

Samen Doen! - Een academische werkplaats autisme ter bevordering van de samenlevingsparticipatie van mensen met autisme door intersectorale samenwerking in de begeleiding tijdens cruciale transities in de levensloop. Voor autisme zijn er twee academische werkplaatsen actief. Samen Doen en Reach-Aut